

Informasjon om fenobarbital – et legemiddel mot epilepsi

For pasienter, pårørende og helsepersonell

Nevroklinikken, Legemiddelkomitéen OUS, Antiepileptikautvalget – Farmakologiteamet ved Spesialsykehuset for epilepsi (SSE). Utarbeidet av: CJL, KBD, KMA, ES. Sist oppdatert: 08.01.2024. KBD, CJL.

Informasjonen er ment som tillegg til preparatomtale / pakningsvedlegg.

Preparater

Fenemal, *tabletter* 50 mg, Fenemal NAF, *tabletter* 15 mg (kan lages på apotek),
Fenobarbital, *injeksjonsvæske*, 10 mg/ml, 100 mg/ml (kan lages på apotek),
Fenobarbital, *mikstur* 5 mg/ml, 10 mg/ml (kan lages på apotek)
Liskantin (primidon) *tabletter* 250 mg, *mikstur* 25mg/ml (ikke registrert i Norge)
Primidon *tabletter* 50 mg (ikke registrert i Norge)

Om fenobarbital

Fenobarbital brukes for å forebygge generaliserte anfall, særlig generaliserte tonisk-kloniske anfall i forbindelse med oppvåkning/innsøvning, og myoklonier. Det brukes også ved fokale anfall. Fenobarbital virker ved å dempe aktiviteten i hjernen, og dermed redusere anfall. Primidon omdannes til fenobarbital i kroppen, og resten av informasjonen er derfor felles.

Dosering

Fenobarbital doseres individuelt. Dosen økes gradvis, avhengig av effekt og bivirkninger. Oppstart 25 mg om kvelden, dosen økes til 50 mg over tid for vurdering av effekt og bivirkninger. Blodprøver bør tas for å vurdere serumnivå. Dosen kan økes ytterligere med 25 mg om gangen. Hos voksne bør dosen tas som én enkeltdose om kvelden.

Til barn anbefales det å starte med 1-3 mg/kg/døgn med ukentlig opptrapping til 2-5 mg/kg/døgn opptil 150 mg/døgn fordelt på to doser.

Ved bruk av Primidon anbefales det å starte med 125 mg om kvelden og trappe gradvis opp til vedlikeholdsdose 375-750 mg/døgn hos voksne avhengig av klinisk effekt, bivirkninger og serumkonsentrasjon. Det anbefales å dele døgndosen på morgen og kveld hos barn.

Slik brukes medisinen

Fenobarbital tablettene kan svelges hele, eller eventuelt knuses/tygges/løses i litt vann eller blandes i litt syltetøy eller lignende dersom det byr på problemer å svelge dem. Løsningen kan eventuelt gis i sonde. Mikstur kan forskrives og lages spesielt på apoteket.

Effekt

Det tar lang tid (flere uker) før man oppnår en stabil mengde i blodet ved oppstart og ved senere dosejusteringer. Det kan ta tid (inntil tre måneder) før man kan vurdere effekten.

Forsiktighetsregler

Alvorlige allergiske hudreaksjoner med utslett og feber kan forekomme. Dersom de opptrer, må lege kontaktes, og behandlingen eventuelt avbrytes. Pasienter med nedsatt lever-/ nyrefunksjon eller respirasjonskapasitet, må følges nøye. De som er eller har vært avhengig av alkohol, narkotika eller medikamenter bør vanligvis ikke bruke fenobarbital over tid. Reaksjonsevnen kan påvirkes. Ved seponering anbefales meget langsom / varsom nedtrapping dersom det er mulig (minst 3 måneder).

Bivirkninger

De vanligste bivirkningene er døsighet, konsentrasjonsvansker og svimmelhet. Disse bivirkningene er som regel doseavhengige og vil gjerne avta etter en tid. Hos barn kan man se uro og hyperaktivitet; hos eldre uro og forvirring. Alvorlige allergiske reaksjoner med hudutslett og feber kan forekomme. Ved langvarig bruk kan fenobarbital føre til benskjørhet. Bindevevsforandring i hånden kan forekomme ved langvarig bruk.

Kombinasjon med andre medisiner

Fenobarbital kan nedsette effekten av andre epilepsimedisiner: fenytoin (Epinat), karbamazepin (Tegretol, Trimonil), okskarbazepin (Trileptal), klonazepam (Rivotril), natriumvalproat (Orfiril, Deprakine), lamotrigin (Lamictal), topiramat (Topimax), zonisamid (Zonegran) og rufinamid (Inovelon). Kombinasjon av fenobarbital og andre legemidler kan gi nedsatt effekt av erytromycin (Abboticin, Ery-Max), warfarin (Marevan), antipsykotika og p-piller. Samtidig bruk av valproat kan øke mengden fenobarbital i blodet. Oppgi alltid dine faste medisiner når andre legemidler (f.eks. antibiotika) blir forskrevet.

Blodprøver

Konsentrasjonen av medikamentet bør følges nøye inntil effektiv dose er nådd og deretter én til to ganger i året, også når anfallene er under kontroll. Referanseområdet er 50-130 µmol/L.

Graviditet og amming

I sjeldne tilfeller kan fenobarbital gi fosterskader. Planlagt eller pågående graviditet drøftes med legen. Kvinner som bruker fenobarbital, bør ta 4-5 mg folsyre per dag siste måned før planlagt graviditet og første trimester for å forebygge nevrالرrørdefekter. Fenobarbital går over i morsmelk, men amming frarådes vanligvis ikke. Høye doser kan føre til tretthet og slapphet, dårlig sugeevne og oppkast hos barnet, hvor man kan redusere eller å avbryte ammingen.

Generell informasjon om epilepsimedisiner

For pasienter og pårørende

Nevroklinikken, Legemiddelkomitéen OUS, Antiepileptikautvalget – Farmakologiteamet ved Spesialsykehuset for epilepsi (SSE). Sist oppdatert: 1.11.2023. KBD, CJL.

Slik bruker du epilepsimedisiner:

- Det er viktig å ta legemidler mot epilepsi regelmessig som avtalt med legen. Ta kontakt med behandlende lege eller med farmasøyt på apotek dersom du er i tvil om noe som har med medisinene å gjøre.
- Legemidlet bør tas til omtrent samme tid hver dag for å få best mulig effekt. En dosett og varsel på telefonen kan gjøre det enklere å huske å ta medisinene regelmessig.
- Tabletter skal i utgangspunktet ikke knuses, med mindre det er angitt i pakningsvedlegget. Spør farmasøyt på apotek om du er usikker.
- Hvis du glemmer å ta en dose, ta den så snart du oppdager det. Oppdager du det ikke før neste medisindose skal tas, vil det for de fleste være best å ta begge dosene samtidig. Hos barn er det vanlig praksis å gi morgendosen dersom det oppdages før lunsj at denne er glemt. Om det oppdages senere på dagen at denne er glemt gis normalt vanlig dose om kvelden.
- Hvis bruken av epilepsimedisiner skal avsluttes, er det viktig at dette gjøres i samarbeid med legen. Dosen må reduseres gradvis over tid (uker til måneder) for å unngå økt anfallsrisiko. I sjeldne tilfeller kan det være nødvendig å avslutte behandlingen raskere, for eksempel ved alvorlige bivirkninger, men dette må KUN gjøres etter avtale med lege.

Mat og drikke

Epilepsimedisiner bør tas i forbindelse med måltid. Da blir nivået av medisinen i blodet jevnere og risiko for bivirkninger blir mindre. Dessuten kan det være lettere å huske å ta medisinen.

Alkohol

Legemidler mot epilepsi kan forsterke virkningen av alkohol og omvendt, med økt tretthet og redusert reaksjonsevne som følge. Alkohol bør derfor inntas med forsiktighet. De fleste som har epilepsi og bruker epilepsimedisiner tåler å drikke noe alkohol. Noen vil kunne oppleve økning i anfall ved inntak av alkohol, uavhengig av hvilke medisiner som brukes.

Forsiktighetsregler

Reaksjonsevnen kan påvirkes ved bruk av epilepsimedisiner. Eventuell bilkjøring og betjening av maskiner bør derfor unngås inntil man vet hvordan man reagerer på medisinene. Noen få personer som behandles med legemidler mot epilepsi har hatt tanker om å skade seg selv eller begå selvmord. Kontakt lege dersom du får symptomer på depresjon og / eller selvmordstanker.

Kombinasjon med andre medisiner

Noen legemidler mot epilepsi kan redusere eller øke effekten av andre legemidler. Dette gjelder både andre epilepsimedisiner og helt andre medisiner som for eksempel p-piller, antikoagulasjonsmidler eller enkelte antibiotika. Oppgi alltid hvilke legemidler du bruker fast når du skal få andre medisiner (f.eks. antibiotika). Noen helsekostprodukter kan også påvirke epilepsimedisiner. Informer legen din om du bruker slike preparater.

Oppfølging av behandlingen

Det tas jevnlig blodprøver ved bruk av epilepsimedisiner for å måle mengden medisin i blodet. Disse målingene brukes for å tilpasse doseringen til den enkelte. Nivået av medisin i blodet sammenlignes med et referanseområde. De fleste oppnår best balanse mellom effekt og bivirkninger med medisinnivå innenfor dette området. Snakk med legen din og annet helsepersonell dersom du opplever bivirkninger av behandlingen. Dette er viktig informasjon for å kunne tilpasse behandlingen best mulig.

Medisiner på utenlandsreise

Se informasjon på Legemiddelverket sine nettsider om regler for å ta med legemidler på reise utenlands. Hvis du er i tvil om hva som gjelder for dine medisiner kan du spørre farmasøyt på apotek. [https://legemiddelverket.no/bivirkninger-og-sikkerhet/rad-til-pasienter/10-medisintips-for-ferien#10\)-behov-for-å-ta-med-medisiner-inn-i-norge](https://legemiddelverket.no/bivirkninger-og-sikkerhet/rad-til-pasienter/10-medisintips-for-ferien#10)-behov-for-å-ta-med-medisiner-inn-i-norge)

Graviditet og amming

Planer om graviditet skal alltid diskuteres med legen, slik at videre behandling og oppfølging kan planlegges i forhold til dette. Det anbefales at kvinner som bruker epilepsimedisiner tar folsyretilskudd 4-5 mg per dag siste måned før planlagt graviditet og første trimester for å forebygge nevraltørdefekter. Man regner det som greit å amme samtidig med bruk av de fleste epilepsimedisiner på grunn av begrenset overgang til morsmelk. Likevel har man ofte begrenset erfaring, slik at det anbefales å være oppmerksom på unormal tretthet, dårlig sugeevne eller mistriksel hos barnet. Ta i så fall kontakt med helsepersonell. Det kan bli nødvendig å redusere eller å avbryte ammingen. Ved bivirkninger hos barnet kan evt. konsentrasjonen i blodet hos barnet måles, og blandingsernæring (amming pluss tilskudd) vurderes. Da kan man gjerne amme rett før neste medisininntak (når konsentrasjonen hos mor er lavest). Fra barnet er 3 måneder er risikoen for bivirkninger mindre. Det er viktig at spørsmålet om amming tas opp med legen.

Andre opplysninger

Legemidler mot epilepsi er reseptbelagt. De fleste kan skrives på blå resept; refusjonskode G40/N88. For refusjonsberettiget bruk og eventuelle vilkår, se Legemiddelverket.no, refusjonssøk (Refusjonslisten).